



सुस्वागतम्

उदयोन्मुख भारतीय समाजातील शिक्षक

डॉ. वसुंधा विनोद देव



DR.VASUDHA V. DEO
ASSOCIATE PROFESSOR
GOVT COLLEGE OF EDUCATION AKOLA Please
also read my articles on Chinmayasanskar.com



लेखन कौशल्ये लेखन प्रकार

लेखन कौशल्ये लेखन प्रकार



1. परिच्छेद : विचार कल्पना, भाव याचे थोडक्यात परिणम कारक विवेचन.

पाठ्यपुस्तकावर आधारित

स्वतःच्या अभिव्यक्तीस वाव

लेखन कौशल्ये लेखन प्रकार



1. पथ्ये – 1 जीवनाशी संबंधित
2. लेखनात सलगता
3. तर्कसंगत असावा.

सर्व वैशिष्ट्ये विद्यार्थ्यांना सांगावी.

कृती – इयत्ता 9 वी तील परिच्छेद
लेखनाचे कार्य करा.

2. कल्पना विस्तार : एखादा सुविचार, कवितेची ओळ, दृष्टांत कल्पना, ही अनेक उदा. देउन स्पष्ट करणे.

आवश्यकता क्षमता : 1. सूक्ष्म निरीक्षम 2. मर्मदृष्टी 3. स्वतःच्या कल्पनेबाबत सुस्पष्टता 4. अचूक शब्दाची निवड

3. कृती – इयत्ता 9 वी 10 च्या पाठ्यापुस्तकात देण्यात आलेले कल्पना विस्तार लेखनाचा शोध घेउन कल्पना विस्तार करा.



3. सारांश लेखन : दिलेल्या गद्य उताऱ्यातील मजकुर स्वतःच्या भाषेत 1 / 3 शब्दात पुन्हा मांडायाचा असतो.

उद्देश: विद्यार्थ्यांच्या आकलन व थोडक्यात मुद्देशूद लेखन अभिव्यक्तीचा विकास करणे.

1 ले वाचन – मुख्या विचार जाणून घ्या.

2 रे वाचन – अनावश्यक बाबी जाणून घ्या.

3 रे वाचन – सारांश लेखनाची योजना पक्की करण्यासाठी



4. मध्यवर्ती कल्पना लेखन :

कवितेचा अध्यापनानंतर

कवितेचा सारांश लिहावयास
सांगणे.

5. वृत्तांत / अहवाल लेखन :

शाळांचे वृत्तांत , सभा, हयाचा वृत्तांत
आवश्यक बाबी :



1. नेमकी मुद्देशुद भाषा
2. ठरावाची औपचारिक भाषा
3. विभिन्न मतांचे प्रतिबिंब

कृती – संभारंभ व संभेचे इतिवृत्त
लिहा.

6. स्व-अनुभव लेखन '

जीवनातील अनेक प्रकारचे अनुभव शब्दबद्ध करणे

- जीवनाबाबतची जाण विकसित करणे.
- निरीक्षण क्षमतेचा विकास करणे.
- विविध समर्पक शब्दयोजना करण्याची सवय लागते.



कृती – इयत्ता 9 वी व 10 तील

स्व-अनुभवावर आधारित गद्य पाठांचा शोध घ्यावा.

7. वर्णन लेखन, शब्दचित्र रेखाटन,
निरीक्षण लेखन, चित्रवर्णन:

- वर्णनाची विद्यार्थ्यांच्या
जीवनानुभवाशी निगडित
- निरीक्षण कसे करायचे याचे शिक्षण
द्यावे.



- सूत्रे :
1. सुगमाकडून दुर्गमाकडे
 2. मूर्ताकडून अमूर्ताकडे
 3. स्थुलाकडून सूक्ष्माकडे
 4. अनुभवजन्य ज्ञानाकडून तर्कशुद्ध ज्ञानाकडे
 5. मानसशास्त्राचे दृष्टिकोनातून तार्किक दृष्टिकोनाकडे
- कृती – पाठ्यपुस्तकातील वर्णन लेखनाचे उपक्रम शोधा.



8. संवाद लेखन – दोन किंवा तीन पात्रे
एकमेकांशी आंतरक्रिया करित असतात.



विचार , भावना कल्पना यांचे संप्रेषण

कृती – पाठ्यपुस्तकातील संवाद लेखनाचे
उपक्रम शोधा.

9. विचार लेखन : जीवनातील
अनुभवां शब्दबद्ध करण्याचे कार्य
— प्रत्येकास अभिव्यक्तीची गरज
आहे.



क्षमता : स्वतःचे विचार स्पष्टपणे
मोजक्या शब्दांत दुसऱ्यावर प्रभाव
टाकू शकतील अशी लेखन क्षमता.

10. आत्मवृत्त लेखन : पाठातील
एखादे पात्र, आपण स्वतः आहोत
हे समजून केलेले लेखन.



– संवेदनशीलतेचा व कल्पकतेचा
विकास होतो.

11. अर्ज लेखन : भाषेचा रोजच्या व्यावहारिक जीवनात उपयोजन करण्याची पात्रता विकसित करणे.



- तंत्र
- औपचारिक भाषेचा उपयोग
- अर्जाविषयी प्राथमिक माहिती कृती – विविध विषयक अनुसरून अर्ज लिहा.

12. गोष्ट कथा व प्रसंग लेखन :

1. दिलेल्या मुद्यावरून गोष्ट लिहणे.
2. चित्रावरून गोष्ट लिहणे.
3. कथेतील पात्र कथा सांगत आहेत हे कल्पून कथा लिहणे.
4. अपूर्ण कथा पूर्ण करणे.



12. गोष्ट कथा व प्रसंग लेखन :

आवश्यक बाबी :

1. फलकावरचे मुद्दे वाचावयास सांगणे
2. मुद्यांवर चर्चा करणे – चर्चेचा तपशील फलकावर लिहणे.
3. फलकावरील तपशील वाचावयास सांगणे.
4. शीर्षकासंबंधी चर्चा करणे.



5. कथा, लेखन, करावयास सांगणे.

6. कथा, लेखन तपासणे.

7. काही चांगल्या कथांचे वाचन करणे.

फायदे – कल्पना शक्तीचा विकास, भाषिक
शक्तीचा विकास

अभिव्यक्तीची गरज पूर्ण होते.

कृती –



13. व्यक्तचित्रण – स्वभावचित्र लेखन :
मानव स्वभावाच्या विविध छटाचे चित्रण
फायदे



1. विद्यार्थ्यांचे संवेदनाशीलता व निरीक्षण क्षमतांचा विकास
2. मानवी स्वभावाच्या छटांचा परिचय.
3. व्यक्तीला गुणदोषासकट स्वीकारण्याची सवय.

13. व्यक्तचित्रण – स्वभावचित्र लेखन :
मानव स्वभावाच्या विविध छटाचे
चित्रण

फायदे



4. वर्तनाचे ज्ञान.
5. सामाजिककतेचा विकास
6. वर्णनशैलीचा विकास
7. विनोदी दृष्टिकोनाचा विकास.

स्वप्नलेखन : स्वअनुभव लेखन प्रकार
– व्यक्तीच्या अंतर्मनाचा आढावा घेण्यात येतो

स्पष्टीकरण लेखन : वाक्याचे तीन अर्थ

शब्दार्थ

लक्षार्थ

व्यंगार्थ

मी पुस्तक
वाचीत
आहे

मी पुस्तक
वाचीत
आहे

काय ? तुम्ही
पुस्तक
वाचणारा !

16. मुलाखत लेखन मुलाखत घेणाऱ्यांची माहिती



- मुलाखतीतून कोणती माहिती मिळवायची आहे.
- दुसऱ्यांना खूलवून बोलते करण्याचा प्रयत्न.
- प्रश्नांच्या सहाय्याने भाव अभिव्यक्त करवून घेणे.
- मिळालेली माहिती शब्दबद्ध करणे.

17. दैनदिनी लेखन

- रोज घडणाऱ्या घटनाबाबतच्या मानसिक प्रतिक्रियांची नोंद
- व्यक्तीत स्वतःचा शोध घेण्याची पात्रता निर्माण होते.
- प्रत्येक बाबतीत विचार करण्याची सवय लागते.
- जीवनाचा अर्थ समजावून घेण्याची सवय लागते.
- आत्मविश्वासास मदत
- कृती – आपल्या विद्यार्थ्यांना दैनंदिनी लिहावयास सांगा.

18. बातमी लेखन

- वर्तमान पत्रातील बातम्या.
- लिखाणाची विशिष्ट पध्दत.
- थोडक्यात शब्दांत माहितीचे सादरीकरण करण्याची क्षमता.
- प्रथम वर्तमान पत्रे वाचावयास सांगणे.
- बातमी कशी सादर केली याचे निरीक्षण
- बातमी लेखन.
- कृती – शाळेतील एखाद्या कार्यक्रमाचे बातमी लेखन.

19. माहिती लेखन



- परंपारिक पध्दतीने माहिती प्राप्त करणे.
- आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या मदतीने माहिती प्राप्त करणे.
- प्राप्त केलेली माहिती शब्दबद्ध करणे.



शुभाशुभ !



DR.VASUDHA V. DEO
ASSOCIATE PROFESSOR
GOVT COLLEGE OF EDUCATION AKOLA Please also read my
articles on Chinmayasanskar.com
dr.vasudha vinod deo AKOLA